

גיליון שבועי

פנחס
התשע"ו

גיליון: 196 שנה ד'

שבת שלום
ומבורך!

אשכול יוסף

חידושים נפלאים בפרשת השבוע ומועדי ישראל

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליוני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן ארזי הלבנון רבותינו הגאונים ראשי הישיבות

הגאון הגדול מוהר"ר **משה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף", הגאון הגדול מוהר"ר **דוד כהן** שליט"א ר"י "חברון"

"ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו" (כ"ז ה)

אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה, כתיב הכא (במדבר כ"ז) "והעברתם את נחלתו", וכתיב התם (צפניה א') "יום עברה היום ההוא", "אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים" (תהלים נ"ב), רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר כל שאינו מניח בן, וחד אמר כל שאינו מניח תלמיד, [ב"ב קטז].

למה הקב"ה כועס על מי שאינו מניח בן ליורשו

והלא אין הדבר תלוי בידי האדם?

הנה בלומדנו בישיבה בהגיענו לסוגיא זו, תמהו כולם למה חמור כל כך מי שאין לו בנים, עד שהקב"ה מלא עליו עברה, ופירש רשב"ם בשם רבינו חננאל שהקב"ה שונא אותו, והלא אין זה תלוי באדם שיהיו לו בנים, ובמס' מו"ק (כח.) אמר רבא חיי, בני ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא. וכן ביושבי בין חכמים וסופרים שמעתי שפלפלו בזה, והניחו דברי הגמ' בצ"ע.

ניסיון יישוב א' – דוקא אם אינו מתעסק ומשתדל במצוות פריה ורביה

והנה היה מקום לבאר שכוונת הגמ' דוקא גבי מי שיכול להביא בנים ואינו מביא, שאינו מתעסק בפרי"ו, אבל אה"נ מי שרוצה וחפץ בבנים אך לא זכה, עליו לא נאמר דברי הגמ', וכעין מה שכתבו התוס' בפסחים (קיג: ד"ה ואין) דשבעה מנודים לשמים ואחד מהם מי שיש לו אשה ואין לו בנים, וכתבו התוס' דהיינו דוקא על ידי פשיעתו שאינו מתעסק בפריה ורביה.

אך בגמ' בסוגיין מוכח שאפי' כשעוסק בפריה ורביה והוא אנוס ואין לו בנים, אפ"ה הקב"ה מלא עליו עברה, דאמרינן תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר תלמיד, דאמר ר' יוחנן דין גרמיה דעשיראה ביר, ופירש רשב"ם, נשאר אצלו שן אחד מבניו ובו היה הולך לנחם למרי נפש האבלים שהשן של מת אינו טמא, וכיון שר' יוחנן לא השאיר בן, אם הוא עצמו היה סבור שמי שלא הניח בן נקרא לא ירא אלוקים, לא היה הולך ואומר לבריות שזהו השן של בנו, שהרי אמרינן בעלמא (ברכות לד:) חציף עלי מאן דמפרסם חטאיה כדכתיב "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה". ור' יוחנן היה אנוס, שעסק בפרי"ו ונפטרו בניו, וא"כ מבואר שהכוונה אפי' כשעוסק בפרי"ו ואין לו בנים.

ניסיון יישוב ב' – כוונת הגמרא שאם יש לאדם בנים מתחלקים עימו בעונש החטא

ומצאתי לאדמו"ר מגור זצ"ל בעל הפני מנחם (בפרשת קרח עמ' ק"ז) שכתב ליישב שכיון שהקב"ה פוקד עוון אבות על בנים, ורבותינו במס' שבת (לב:) דרשו את מאמר שלמה המלך ע"ה בקהלת (פרק ה') "אל תיתן את פיך

"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל"

איזו קנאות רצויה ואיזו אינה רצויה בפני השי"ת?

בפרשתינו אנו רואים שהכתוב מעיד שמפני קנאתו של פנחס השיב הקב"ה את חמתו מעל עם ישראל, ואף קיבל על כך פנחס שכר לדורות, "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קינא לאלהיו ויכפר על בני ישראל". אמנם יש להקשות שהרי מצינו לשלושת עמודי עולם, משה אליהו וישעיהו שמפני שקנאו קנאת ה' נענשו. אם כן האם מעשה הקנאה רצויה היא בפני הקב"ה או שמא אינה רצויה? ועוד כיון שמצינו שנענשו שלושת עמודי עולם, משה, אליהו, ישעיהו ומלאכי השרת כשנשאו דברי קנאות, למה דווקא פנחס השתבח במעשה קנאותו בהורגו את זמרי בן סלוא, נשיא שבט מישראל, ועוד שהקב"ה מעיד שמפני מעשה קנאותו השיב את חמתו מעל ישראל, ונוסף על זה קיבל שכר לדורות, "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קינא לאלהיו ויכפר על בני ישראל", ועוד הרי יש אומרים שפנחס הוא אליהו, אם כן צריך ביאור האם מעשה הקנאה רצויה היא בפני הקב"ה או שמא אינה רצויה?

ברם מבואר בחז"ל שיש חילוק עצום בין מעשה קנאות פנחס לקנאות אליהו, ובין קנאות פנחס לקנאותם של משה וישעיה. קנאותם של משה וישעיה ואליהו היתה לפני הקב"ה ולא לפני עם ישראל עצמם, ועל זה חרה אף ה', לפי שהקב"ה אינו חפץ שידברו על עמו ישראל דברי גנאי, ועל אחת כמה וכמה בפניו, כי אין בזה שום תועלת. ואדרבה בפני הקב"ה ראוי לדבר דברי סגוריא ופיוס ולבקש רחמים ותחנונים על עמו ישראל. ולכן בשעה שמשה אליהו וישעיה דיברו עם הקב"ה דברים קשים נגד ישראל, מיאן הקב"ה בקנאותם בתוקף. אך מעשה קנאותו של פנחס היתה כלפי ישראל עצמם, מעשה שיש בו תועלת, לבער הרע מישראל, ולהשיב חמתו של הקב"ה מעל עמו ישראל, וכל כוונתו היתה להיטיב עם ישראל, ולא בשביל לגנותם.

והדברים מבוארים בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק ח'): "אמר לו הקב"ה לאליהו, "מה לך פה אליהו", היה לו שיאמר לפניו, רבוננו של עולם, בניך הם, בני בחוניך הם, בני אברהם יצחק ויעקב שעשו רצונך בעולם, אך לא עשה כן, אלא אמר לפניו "קנא קנאתי לה' אלהי צבאות". התחיל הקב"ה לדבר עמו דברי תנחומים, אמר לו, כשנגלית ליתן להם תורה על הר סיני, לא נגלו עמי אלא מלאכי השרת שהן רוצין בטובתן, המתין לו שלש שעות, ועדיין עומד אליהו בדבריו הראשונים, "קנא

לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף האלוהים על קולך וחיבל את מעשה ידיך" איזה הן מעשה ידיו של אדם, הוי אומר בניו ובנותיו של אדם. ועל כן אם יש לאדם בנים היה החטא נפקד גם עליהם ומתחלק עימהם, [וזה ממידת רחמים כמו שכתבו הרמב"ן והאבן עזרא], אבל אדם שאין לו בנים ולא תיקן החטא בחייו, ממילא הקב"ה מלא עליו עברה, שכל עונו נשאר עליו בלבד. וכן למאן דאמר כל שאינו מניח תלמיד, לפי שכשמניח תלמידים שלמד עימהם תורה, הרי הם כבנים.

אך גם פירושו צ"ע, דלפי דבריו יוצא שמי שאינו מניח בנים, אך תיקן מעשיו בחייו, ולא מת בעוונות, ממילא אין הקב"ה מלא עליו עברה, ולפי"ז לא מובן מה שאמרו בגמ' שודאי ר' יוחנן הוא זה שאמר שהקב"ה מלא עברה על מי שאינו מניח תלמיד, דאסור לאדם לפרסם חטאיו, והלא לפי דברי הפני מנחם אדרבה אין בדברי רבי יוחנן שום הודאה של חטא על עצמו, כי דווקא על מי שמת בעונו אמר כן.

ניסיון יישוב ג' – כוונת הגמרא אם הבנים לא הולכים בדרך התורה והמצוות

ראיתי להרבה מפרשים ודרשנים שכולם נטו קו אחד לבאר שכוונת הגמ' שהקב"ה מלא עברה על מי שאינו מניח בנים העוסקים בדרך התורה והמצוות, אך פירושם נסתר מדברי הגמ' שכוונת הדברים כפשוטו שמי שאינו בנים ממש, שהרי ר' יוחנן מתו כל בניו ועל זה דורשת הגמ' שמי שאינו מניח בנים הקב"ה מלא עליו עברה, נמצא שאין פירושם נכון כלל.

לכבוד הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א

בעניין מה שכתב הרב (גיליון פרשת בלק) להקשות למה מזכירים בברכת המפיל עה"ת. נראה בס"ד לבאר ע"פ התוס' בברכות (יא : ד"ה שכבר) שהקשו מפני מה אין אנו מברכים לישון בסוכה ותיצרו בתירוץ השני שמא לא ישן ונמצאת ברכתו ברכה לבטלה, והקשה על זה הגר"א למה לא חוששים גם בברכת המפיל שמא לא ישן ונמצא ברכתו לבטלה, וע"ש ובברכת אברהם ובמהר"ץ חיות מה שתירצו בזה.

ונראה בס"ד לבאר שלכן מזכירים בברכת המפיל גם ברכת התורה כדי שגם אם לא ישן לא תהיה ברכתו ברכה לבטלה, שברכתו חוזרת על ק"ש שעל המטה.

ממני תלמידך יעקב סעדה
ישיבת "אהלי תורה" ירושלים ת"ו

קנאתי לה' אלהי צבאות". התחיל הקב"ה לדבר עמו דברי תנחומים, אמר לו, כשנגליתי ליתן להם תורה על הר סיני, לא נגלו עמי אלא מלאכי השרת שהן רוצין בטובתן, המתין לו שלש שעות, ועדיין עומד אליהו בדבריו הראשונים, "קנא קנאתי לה' אלהי צבאות, באותה שעה אמרה לו רוח הקודש, "לך שוב לדרכך מדברה דמשק" וגו' "ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט" וגו', ומה שבדעתך איני יכול לעשות.

ומצינו עוד כיוצא בזה בגמרא (פסחים פז.) גבי הנביא הושע. אמר לו הקב"ה להושע "בניך חטאו". והיה לו להשיב להקב"ה, בניך הם, בני חנוניך הם, בני אברהם יצחק ויעקב, גלגל רחמיך עליהן! לא דיו שלא אמר כך, אלא אמר לפניו, רבנו של עולם כל העולם שלך הוא, העבירים באומה אחרת. אמר הקב"ה מה אעשה לזקן זה? אומר לו לך וקח אשה זונה והוליד לך בנים זנונים, ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך, אם הוא יכול לשלוח אף אני אשלח את ישראל, שנאמר (הושע א') "ויאמר ה' אל הושע לך קח לך אשת זנונים וילדי זנונים", וכתב "וילך ויקח את גמר בת דבלים". לאחר שנולדו לו שני בנים ובת אחת אמר לו הקב"ה להושע היה לך ללמוד ממושה רבך, שכיון שדיברתי עמו פירש מהאשה, אף אתה בדול עצמך ממנה, אמר לו רבש"ע יש לי בנים ממנה ואין אני יכול להוציאה ולא לגרשה! אמר לו הקב"ה ומה אתה, שאשתך זונה ובניך בני זנונים, ואין אתה יודע אם שלך הם אם של אחרים - כך. ישראל, שהן בני, בני בחוני, בני אברהם יצחק ויעקב, קניין שקניתי בעולמי, ואתה אמרת העבירים באומה אחרת! כיון שידע הושע שחטא עמד לבקש רחמים על עצמו, אמר לו הקב"ה עד שאתה מבקש רחמים על עצמך בקש על ישראל, שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך. עמד וביקש רחמים על ישראל וביטל גזירה, והתחיל לברכן, שנאמר (הושע ב') "והיה מספר בני ישראל כחול הים" וגו' "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו" וגו' "וזרעתי לי בארץ ורחמתי את לא רחמה, ואמרתי ללא עמי עמי אתה".

הכלל העולה שכל מעשה קנאות צריך להיות רק ממקום של אהבה וחיבה לישראל, להיטיב עימם ולהעלותם למסילה העולה בית אל, ולכן הקב"ה מואס בכל דברי קטגוריא על עם ישראל, לא כן אם הם נאמרים בפני ישראל כדי להדריכם וליישרם בדרכי התורה והמצוות, שודאי רצויה היא בפני הקב"ה.

ומכאן שכל מעשה קנאות שהיא כמעשה נקמה ושנאה, ודאי שאין בה שום תועלת, ואדרבה היא מגונה בפני הקב"ה, כגון המדבר דברי גנאי ודופי בתלמידי חכמים וגדולי ישראל, אף אם הוא סבור שכוונתו לשם שמים, וכאלו קנאי הוא לדבר ה', אין זה האמת, רק בבחינת צדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה, כי הקב"ה אינו חפץ בשום קנאה מסוג זה של השמצות וחירופין וגידופין כנגד ישראל ועל אחת כמה וכמה נגד ת"ח ויראי ה'.

על אחת כמה וכמה קנאות מסוג שריפת פחים שבירת תמרורים ועצירת צמתים, דברי הבל הם, ומעשה שוטים, ושמה הרי זה כשובר כלים בחמתו. ומלבד שמזיקים הם במעשיהם הרעים לכל המון העם היושב בפלטרין של מלך, וזורים בעיני היושבים בציון חול ומעלים עשן באפם, מצערים נפש זקנים וזקנות ילדים וילדות, וגם מסכנים כל עוברי דרכים, נוסף על זה מחללים שם ה' בעיני המון העם, ואף הקב"ה אינו חפץ במעשיהם הרעים, וקרוב לודאי שחייבים לשלם על כל נזיקה. וזכורני שאף ראיתי פעם אחת מכתב מחברי הבד"ץ העדה החרדית שכתבו וחתמו כי על פי דעת תורה יש איסור מוחלט בכל מעשים אלו, שרק גורמים צער ועוגמת נפש לסובבים אותם. ולא ברעש ה'!

(מתוך הספר "שלהבת יוסף חי" בפרשתן - וראה שם עוד אריכות דברים בזה)

נר זיכרון
מוקדש ומוקטר לעילוי נשמות
עידו בן ציונה
ת. נ. צ. ב. ה.

נרצח בידי בני עולה - ג' סיון התשע"ו
הי"ד

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי אלפי ישראל על ידי
האחים הנעימים היקרים והחשובים אוהבי התורה ולומדיה,
גמר גדעון ניסים ומר אהרן ניסים הי"ו
לברכה והצלחה להם ולכל בני ביתם
מוקדש לע"נ הוריהם היקרים:
סאלם אליה בן מסעודה ז"ל, נוריה בת גורג'ה ע"ה,
ת. נ. צ. ב. ה.
עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר >

מכירת חיסול

אנחנו משפצים את החנות ואתם מרוויחים!

הנחות ענק עד הפריט האחרון בחנות בשיטת שלם וקח

מזרנים • מיטות מתכוונות • חדרי שינה • פולירון וחצי • ספות נוער • פתרונות ארוח • כריות

חדר שינה קומפלט כולל הכל החל מ- 3,990	מיטות נוער במבחר גדלים וצבעים החל מ- 2,490	ארון קיר איכות מעולה 4 דלתות החל מ- 1,250	מזרנים בכל המידות והדגמים החל מ- 350
--	---	--	---

סרטונים
ארה"ב

מבצע:

המרכז לשינה בריאה

